

INTERNETNI O'QUVCHILAR ONGIGA TA'SIRI

Boymuratov Erkin Kamolovich

Farg'ona ICHSHUI kasb-hunar maktabi

maxsus fan o'qituvchisi

Annotatsiya: *Ushbu maqola globallashuv asrida internet tarmoqlarining o'quvchilar ongiga salbiy ta'sirlari haqida qisqacha ma'lumotlar berilgan.*

Kalit so'zlar: *Internet, Internetga qaram, Moviy kit, Internet qanday zarar*

Zamonaviy dunyoda o'z hayotingizni Internetdan foydalanmasdan tasavvur qilish qiyin. Internet yordamida siz juda ko'p foydali ma'lumotlarni olishingiz mumkin. Bu har bir inson uchun hayotning ajralmas qismiga aylangan butun dunyo bo'ylab tarmoq. Ammo ko'plab mutaxassislar Internet zararli ekanligini ta'kidlaydilar, ammo avval uning foydalarini ko'rib chiqamiz.

Dunyoda har kuni kompyuterdan foydalanadiganlar ko'p. Ular o'z hayotlarini butunjahon tarmog'isiz tasavvur qila olmaydilar, aksincha, bu dunyodagi eng katta yutuq deb hisoblaydilar. Axir siz endi kutubxonalarga borishingiz, u yerda bo'lmasligi mumkin bo'lgan ma'lumotlarni qidirishingiz yoki kimdir undan foydalanishini kutishingiz shart emas. Ammo Internetda har bir foydalanuvchi xohlagan hamma narsani topishingiz mumkin.

Aynan Umumjahon tarmog'i juda tezroq rivojlanishi mumkin bo'lgan ma'lumotlarni taqdim etadi. Shuning uchun, odam bilimdon va o'ziga yuklatilgan ko'plab vazifalarni hal qila oladi. Nogironlar uchun katta imkoniyatlar mavjud va ba'zilari Internet yordamida kerakli ma'lumotga, qo'shimcha kasb yoki ko'nikmaga ega bo'lishlari mumkin.

Bundan tashqari, Internet uzoq masofada aloqa qilish imkoniyatini beradi. Axir, oldin odam xatni va javobni kelishini kutishi kerak edi. Ammo bugun siz istalgan qit'aga kunning istalgan vaqtida qo'ng'iroq qilishingiz va hatto suhbatdoshingizni ko'rishingiz mumkin. Global veb shahar va mamlakatlar o'rtasidagi chegaralarni o'chirib tashladi - elektron pochta, ijtimoiy tarmoqlar, Skype, telegram qo'ng'iroqlari, dunyoning istalgan nuqtasida odamlar bilan aloqa o'rnatishga imkon beradi va bu kamdan-kam ko'radigan va zerikadiganlar uchun juda qulaydir.

Internetda juda qiziqarli va ko'ngilochar narsalarni topish mumkin: sevimli yoki o'tkazib yuborilgan filmingizni, dastingizni tomosha qiling. Tarmoqda siz xotirani, e'tiborni, mantiqni, muvofiqlashtirishni o'rgatadigan ta'lim o'yinlarini topishingiz mumkin.

Ammo bundan tashqari, Internet zararli degan fikr mavjud. Yuqoridagi dalillardan xulosa qilishimiz mumkinki, butun dunyo tarmog'i zamonaviy inson uchun juda zarurdir.

Bundan tashqari, mutaxassislar va ota-onalar Internetning zarari olarga ham sezilishini aytishmoqda. Aynan qanday? Internetning zarariga ishora qiluvchi ma'lum sabablar mavjud. Ayniqsa, o'quvchilar uchun. Internetning inson ruhiyatiga birinchi salbiy

ta'siri barqaror qaramlikdir. Endi siz qanday qilib odam kompyuterda soatlab o'tirganini va u o'tayotgan hayotni sezmayotganini ko'rishingiz mumkin.

So'nggi tadqiqotlarga qaraganda, Internetga qaram bo'lganlar soni tobora o'sib bormoqda va sayyoramizning barcha aholisining 10 foizidan oshib ketgan va ularning yarmi, umuman olganda, butun dunyo tarmog'isiz bir kun yashay olmaydiganlar, uni hayot manbalaridan biri deb bilishadi. Rivojlangan mamlakatlarda Internetga qaramlik insoniyat uchun muammo sifatida qabul qilinadi. Shuning uchun, ular unga qarshi kurashishga intilishadi.

Bu faqat bitta sabab edi. Boshqalari ham bor. Masalan, keyingi muammo shundaki, monitor oldida uzoq vaqt o'tkazish odamning ko'rishiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Bu, ayniqsa, o'quvchilar uchun to'g'ri keladi. Bundan tashqari, odam uzoq vaqt davomida noto'g'ri pozitsiyada bo'lsa, bu mushaklar-skelet tizimida muammolarga olib keladi.

Internetning o'quvchilar uchun zarari qanday?

Ma'lumotlar butun dunyo bo'ylab veb-saytda mavjud. Natijada, o'quvchi o'zi uchun mo'ljallanmagan narsani ko'ra oladi. Masalan, bu zo'ravonlik aks etgan videolar, pornografik rasmlar, zo'ravonlik sahnalari bo'lgan filmlar bo'lishi mumkin. Bundan tashqari, tarmoqda ko'plab firibgarlar bor, ular o'quvchi yoki zaif odamning hiyla-nayrang yordamida shaxsiy ma'lumotlarini yoki pullarini chiqarib olishlari mumkin. Ba'zi odamlar Internetda qo'pol munosabatda bo'lishadi, haqorat yozishadi va tahdid qilishadi.

Ota-onalar farzandiga uydagi manzil, telefon raqami va boshqa har qanday shaxsiy ma'lumotlar kabi shaxsiy ma'lumotlarini Internetda tarqatish xavfli ekanligini tushuntirishlari kerak.

Internetda juda ko'p vaqt sarflash, o'quvchi haqiqat va virtual hayot o'rtasidagi aniq chegarani yo'qotadi, Internetga qaramlik paydo bo'ladi. Bu o'quvchida onlayn bo'lishga bo'lgan kuchli istak bilan tavsiflanadi, bu oila va do'stlar bilan vaqt o'tkazishni, maktabga borishni va uy vazifasini bajarishni istamasligiga olib keladi. O'quvchi tashqi ko'rinishini kuzatishni to'xtatishi mumkin, kompyuterdan chalg'itishni so'rab murojaat qilganida og'riqli munosabatda bo'la boshlaydi va o'z vaqtini boshqarishni yo'qotadi.

Zamonaviy dunyoda o'quvchilarda Internet bilan tanishish ko'pincha ular kompyuterga qiziqadigan paytdan boshlab boshlanadi. Kasb-hunar maktablarda informatika darslari o'tkaziladi. Faqat u yerda o'quvchilar o'qituvchi nazorati ostida o'qiydilar. Ammo o'quvchilar uyga kelib, kompyuter oldida o'tirganda, doimo band bo'lgan

ota-onalar har doim ham o'quvchini qanday ma'lumotga qiziqishini ko'rib chiqishga vaqt topolmaydilar.

Farzandingizni boshqarish uchun unga Internetda ko'rganlarini aytib berishni o'rgatish kerak. Agar o'quvchiga elektron pochta kerak bo'lsa, umumiy oilaviy pochta qutisidan foydalanishga arziydi. Bu o'quvchini nazorat qilishda davom etadi. Kattaroq yoshda o'quvchilar o'zlarining sevimli mashg'ulotlariga ega, butun dunyo bo'ylab tarmoq tufayli vazifalarni bajaradilar. Ota-onalar har doim farzandlari bilan u yerda nimani topish mumkinligi, qaysi saytlar zararli va qaysi biri foydali bo'lishi haqida suhbatlashishlari kerak.

Bundan tashqari, unga xavfli odamlar nafaqat haqiqiy dunyoda, balki virtual makonda ham borligini o'rgatish kerak. Depressiv yoshlar oqimlari o'quvchiga chandiqlar eng yaxshi bezak ekanligini, o'z joniga qasd qilish muammolardan xalos bo'lishning bir usuli ekanligini ilhomlantirishi mumkin. "Moviy kit" kabi turli xil mashhur guruhlar ta'sirchan o'spirinlarning ko'plab hayotlarini qurbon qilishdi.

Albatta, Internetning hamma uchun ta'siri ijobiy va salbiy tomonlariga ega, ammo baribir, bizning dunyomiz to'liq kompyuterlashtirilganligini hisobga olsak, butun dunyo tarmog'isiz buni qilish juda qiyin. Internetning insoniyatga keltiradigan foydalari juda katta. Ammo shunga qaramay, qabul qilingan ma'lumotlar va umuman tarmoqqa kirish odamga zarar yetkazmasligi uchun mutanosiblikni his qilish kerak.

Bugungi kunda hech kim o'z mavjudligini Internetsiz tasavvur eta olmaydi. U bizning hayotimizga juda tez kirib keldi va u yerda qat'iy qaror qildi. Internet allaqachon havodek zarur bo'lgan odamlar uchun zaruratdir.

Sizga bir nechta statistik ma'lumotlarni keltiramiz:

- 95 foiz o'spirin Internetdan foydalanadi;
- kattalarning 85% Internetdan foydalanadi;
- har ettinchi shaxs facebook-da ro'yxatdan o'tgan;
- 2021 yilgacha. deyarli 3 milliard. odamlar Internetdan foydalanadilar;
- agar bir lahzaga Internet alohida mamlakat sifatida taqdim etilsa, u holda iqtisodiy darajasi bo'yicha 5-o'rinni egallab, shu bilan Germaniyadan oldinda turadi.

Internet odamga qanday zarar etkazadi? ko'z bilan ko'rish mumkinki, Internet odamga ko'plab yaxshi va foydali narsalarni olib kelishi mumkin. Ammo, afsuski, uning zarari kam emas. Avvalo, asosiy muammo Internetga qaramlikdir. Odamlarning 10% Internetga qaram ekanligi allaqachon isbotlangan. Ular buni oila, uy, suv va oziq-ovqat kabi

muhim va zarur deb hisoblashadi. Ba'zi mamlakatlarda Internetga qaramlik allaqachon milliy muammo sifatida qaralmoqda.

Bugungi kunda o'quvchilar Internetdan kattalarga qaraganda ancha tez-tez foydalanadilar. Albatta, u ular uchun juda ko'p foydali narsalarni olib keladi: yangi do'stlar, muloqot, kitob o'qish, tarixiy va hujjatli filmlarni tomosha qilish va boshqa ko'p narsalar.

Yosh avlod Internetdan foydalangan holda o'z uy vazifalarini tobora ko'paytirayotganini hamma biladi. Nima uchun qiyin vazifani bajarishda "miyangizni chayqash" kerak, agar siz shunchaki "Internetga kirish" va javob bilan to'g'ri echimni topishingiz mumkin bo'lsa?

Ammo bu asosiy muammo emas. Internet shunchaki yosh o'quvchining sog'lom ruhiyatiga zarar etkazishi mumkin bo'lgan bunday ma'lumotlarni to'playdi - bu pornografiya, zo'ravonlik, qon, qotillik va boshqalar. Bundan tashqari, o'quvchilar "jonli" va "haqiqiy" do'stlarini unutib, virtual olamga to'liq singib ketishadi.

Ushbu muammolarning barchasini oldini olish uchun o'quvchingiz bilan kompyuterda o'tkazgan ma'lum bir vaqtni muhokama qiling, shuningdek, uning Internetda ko'rayotgan narsalarini diqqat bilan kuzatib boring.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zME. Birinchi jild. Toshkent, 2019 yil.
2. O'zbekiston milliy ensiklopediyasi-O'zbekiston Respublikasi.
3. www.ziyo.uz
4. www.taqqiqot.uz